
Sinoda o Božjoj Riječi

Iduće jeseni od 5. do 26. listopada 2008. u Rimu će zasjedati skupština XII. redovite biskupske sinode. U povijesti je nekoć bila razvijena praksa okupljanja i zborovanja biskupa kako bi zajednički proučili i razmotrili različita pitanja iz života i djelovanja Crkve. Već odavno je međutim gotovo bio zamro takav oblik skupova, no na Drugome vatikanskom saboru ponovno je doživio svoj zamah. Dekret o pastirskoj službi biskupa izričito preporučuje uspostavu tog sinodalnog tijela na općoj razini: "Ovaj sveti ekumenski koncil želi da časna ustanova sinoda i koncila zaživi novom snagom kako bi se – prema okolnostima vremena – što prikladnije i učinkovitije povela briga o porastu vjere i o obdržavanju disciplina u različitim Crkvama" (CD 36). Želju saborskih otaca u djelo je proveo Papa Pavao VI. kad je pri kraju koncilskog zasjedanja posebnim utemeljiteljskim dokumentom osnovao Sinodu biskupa. Koncil je time zacijelo dao snažnu potporu zapostavljenom obliku sinodalnosti kojim se izražava i jača crkveno zajedništvo, sagledavajući u tom svjetlu na nov način i ulogu primata Rimskog biskupa. Zakonik kanonskoga prava među prve zadaće Sinode stavlja promicanje tijesne povezanosti između Pape i biskupa u njihovoj odgovornosti za rast vjere i upravljanje Božjim narodom (kan. 342). Posljednjih je desetljeća došlo do pravog procvata sinodalnih okupljanja predstavnika katoličkog episkopata, na kojima se raspravlja o važnim crkvenim problemima. U relativno kratkom postkoncilskom razdoblju održana je sveukupno 21 sinoda, od toga 11 redovitih, koje se sastaju svake treće godine, dvije izvanredne i devet posebnih koje su bile sazvane za pojedine krajeve ili kontinente.

Ponovno otkrivanje važnosti sinodalnih ustanova u životu eklezijalne zajednice te nastojanja oko njihove revalorizacije kako na općoj razini tako i na nižim, tj. dijecezanskim i župnim razinama, izraz je i posljedica obnovljenoga teološkog shvaćanja

Crkve, koja je, kako Koncil veli, znak i sredstvo najprisnijeg zajedništva ljudi s Bogom i jedinstva cijeloga ljudskog roda. Sam izraz 'sinoda', što u izvornom obliku znači "ići zajedno", jasno ukazuje na tu bitnu teološku značajku Crkve kao zajedništva koje svoj vidljivi izraz dobiva u raznolikim oblicima zajedničkog suodlučivanja, suodgovornosti i sudjelovanja svih vjernika u poslanju Božjeg naroda.

Međutim, biskupi na Koncilu nisu samo iz teoloških razloga bili zagovornici jačanja sinodalnosti u Crkvi kao njezine bitne značajke. Na to su ih poticale i društvene promjene (posadašnjenje) kao i pozitivno osobno iskustvo koje su stekli kao sudionici jednoga koncilskog procesa. U suvremenom svijetu vjernik kao građanin ima mnoštvo načina aktivnog sudjelovanja u područjima društvenog života pa s pravom očekuje da mu se kao članu Crkve otvore primjerene mogućnosti suodgovornosti i u njegovoj crkvenoj zajednici.

Danas, četiri desetljeća poslije, na tom području nema osobitog razloga za zadovoljstvo. Ondašnji zahtjevi i poticaji za jačanjem ustanova sinodalne naravi osobito na nižim crkvenim razinama kod nas su ostali daleko ispod svojega poželjnog i potrebnog ostvarenja. Nisu rijetki primjeri da su takva tijela zajedničke odgovornosti još uvijek u početnoj fazi svoga razvoja ili se svode na tek formalno ispunjenje onih odredbi koje su prema crkvenom zakoniku obvezne. Budući da je riječ o važnoj teološkoj spoznaji za izgradnju i produbljenje vjerničkog zajedništva čije se oživotvorenje vrlo sporo i mukotrпно probija, opravdano se nameće pitanje: Koje vrste poteškoća nepovoljno utječu na razvoj sinodalnog iskustva? Glavni tajnik Biskupske sinode mons. Nikola Eterović ukazuje na ključnu i vrlo ranjivu točku problematike kad veli: "Nameće se zaključak da postoje teološki i pravni preduvjeti kao i crkvene strukture različitih stupnjeva sinodalne naravi, ali od svih članova Crkve, posebno biskupâ, zavisi kako će oni biti korišteni u razvoju sinodalnosti i produbljivanju crkvenoga zajedništva." (Isti, *Biskupska sinoda - razvitak sinodalnosti u Crkvi*, CUS 4/2006., str. 420).

Vratimo se vrlo značajnoj temi sljedeće Biskupske sinode, "Riječ Božja u životu i poslanju Crkve". Ona se sadržajno nastavlja na sinodu o euharistiji održanu godine 2004. i podsjeća nas na tijesnu povezanost dvaju stolova, kako ih naziva drevna crkvena predaja (*DV 21*): Stola Riječi i Tijela Kristova. O Riječi Božjoj opširno je raspravljao Drugi vatikanski sabor, čiji je plod jedan od zacijelo uspjelih dokumenata, *Konstitucija o božanskoj objavi*.

Sinoda će svakako imati u vidu glavno usmjerenje i teološka dostignuća toga koncilskog teksta kao svoje polazište i sadržajnu okosnicu. Nedavno je kardinal Carlo Maria Martini s obzirom na očekivanja sinodalnog zasjedanja iznio tri značajna prijedloga (usp. *Die Bischofssynode über das Wort Gottes*, u: *Stimmen der Zeit*, 5/2008., str. 291-296): Prvo, budući da je Koncil u *DV* vrlo uspješnim formulacijama izrazio promišljanje Crkve o božanskoj objavi i Riječi Božjoj u Pismu i predaji, Sinoda ne bi smjela ići ispod te teološke razine. Drugo, Sinoda se ne bi trebala baviti pitanjima odnosa Pisma i predaje ili pak metodama tumačenja Pisma jer ih je već Koncil iscrpno obrađivao, a bili su predmetom proučavanja i nekih postkoncilskih dokumenata. Treće, sinoda bi se osobito trebala pozabaviti pastoralnim dijelom *Konstitucije o objavi*, tj. njezinim šestim poglavljem te istražiti što je u posljednjih četrdeset godina na tom polju učinjeno, a što još treba učiniti kako bismo odgovorili očekivanjima koncilskih otaca. To je svojevrsni ispit savjesti cijele Crkve o tome kako se odnosi prema Svetom pismu: Koliko čita i poznaje Riječ Božju – izvor života, kako je sluša, nad njom razmišlja, naviješta je i tumači te da li Sveto pismo autentično provodi u svojem životu i djelovanju.

Tajništvo Sinode prošle je godine kao polazište za raspravu i razmišljanje na razini cijele Crkve priredilo pripremni dokument, tzv. *Lineamenta* (dostupan na nekoliko jezika i na web stranici Vatikana: www.vatican.va). Na šezdesetak stranica teksta u tri je dijela razrađena glavna tema: (1) Objava, Riječ Božja, Crkva; (2) Riječ Božja u životu Crkve; (3) Riječ Božja u poslanju Crkve. Na kraju svakog poglavlja dodan je detaljni upitnik sa po šest, a nakon uvoda sa još tri opširna pitanja u odnosu na teme koje se obrađuju. Mjesne su Crkve trebale do kraja studenoga prošle godine dostaviti svoje odgovore i prijedloge na temelju čega će se prirediti radni dokument Sinode (*Instrumentum laboris*).

Središnji i jamačno najvažniji dio pripremnog dokumenta zacijelo čini njegovo drugo poglavlje (br. 18-25) gdje se opisuje uloga Svetog pisma u Crkvi. Na početku se ističe da Crkva nastaje i živi po Riječi Božjoj. Duh Sveti je duša i tumač Pisma. On čini da Riječ Božja odzvanja ne samo u ušima nego da djeluje u srcima, a Crkva se na različite načine tom riječju hrani: u liturgiji i molitvi, u evangelizaciji i katehezi, u egzegezi i teologiji, u životu vjernika. Kad je Riječ Božja tako životvorno važna, što Crkva čini u navještanju, slavlju sakramenata i svekolikoj pouci da Bibliju približi Božjem narodu i otvori mu njezina preobilna bogatstva? Danas u tom pogledu postoje brojna i korisna pomagala. Za osobno

upoznavanje Svetog pisma neophodnim se čini rad biblijskih skupina u župnim zajednicama kao i stručni uvodi u Bibliju i pouke o temeljnim spoznajama za njezino tumačenje i pravo razumijevanje. Spomenuta pitanja u pripremnom dokumentu od kojih ovdje izdvajamo samo neka propituju cjelokupni crkveni život: U kojoj je mjeri Riječ Božja hrana kršćanima? Je li izobrazba budućih svećenika i pastoralnih djelatnika primjerena suvremenom biblijski utemeljenom pastoralu? Postoje li projekti trajne izobrazbe laika? Je li propovijed pravi odjek Božje Riječi? Nude li se uvodni tečajevi o Svetom pismu za različite dobne skupine? Je li Riječ Božja duša egzegetskoga i teološkog istraživanja? Je li navještaj Riječi u euharistijskom slavlju i drugim liturgijskim slavljinama snažan ili slab element u prenošenju vjere?

Kardinal Martini na prije spomenutom mjestu donosi podatak da prema jednom istraživanju 70 posto Talijana nikada nije pročitao četiri Evandjelja. Na temelju svojega vlastitog iskustva o važnosti poznavanja Biblije, iznosi prijedlog, za koji kaže kako možda zvuči utopijski, a sastoji se u tome da se u svakoj dnevnoj misi u kratkom uvodnom nagovoru, ne duljem od tri minute, objasne biblijska čitanja. Iskustvo pokazuje, nastavlja on, da je u tri minute moguće dati poticaje za tekući dan. "Nepoznavanje Pisma jest nepoznavanje Krista" (DV 25), veli sv. Jeronim. Stoga bi trebalo sve poduzeti i ništa ne propustiti da se, kako laicima, tako i klericima, širom otvori plodan pristup živoj i djelotvornoj Božjoj Riječi da uz nju prianjaju i njome se zdravo hrane i sveto osvježuju.

Nediljko A. Ančić